

Newsletter Br. 2

Centar za zaštitu potrošača Crne Gore

Januar 2017

NVO Centar za zaštitu potrošača (CEZAP), u saradnji sa **Litvanskim Institutom za potrošače (LCI)**, od februara 2016. godine, sprovodi projekat „**Jačanje kapaciteta potrošačkih NVO u Crnoj Gori u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane**“, koji je podržan od strane Delegacije EU u Crnoj Gori. Trajanje projekta -24 mjeseca.

Rezultati koji se očekuju implementacijom projekta:

-Povećanje institucionalnih kapaciteta potrošačkih organizacija, kao rezultat kreiranih metodologija i stečenog praktičnog iskustva u aktivnostima zaštite prava potrošača.

-Veće učešće potrošačkih organizacija u procesu regulacije bezbjednosti i kvaliteta hrane u Crnoj Gori, kao rezultat sprovedenih mehanizama za praćenje i uspostavljanje javnog dijaloga sa vlastima kao i sprovođenjem dobre prakse EU u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane.

Projektne aktivnosti sprovedene u prvoj godini projekta:

Specijalizovana Peer to Peer obuka

Osnovni cilj aktivnosti – jačanje potrošačkih NVO u Crnoj Gori, razvijanjem njihovih kapaciteta, kako bi bile u mogućnosti da štite i predstavljaju potrošače u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane.

Specijalizovana „peer to peer“ obuka o bezbjednosti i kvalitetu hrane, organizovana je od 12.-14. aprila 2016. godine, kojoj je prisustvovalo 25 učesnika, iz nekoliko nevladinih organizacija. Obukom su obuhvaćene sledeće teme: principi bezbjednosti hrane, prevare kod prehrambenih proizvoda, pitanja vezana za bezbjednost i kvalitet hrane, a koja se odnose na potrošače.

Učesnici su pripremali akcione planove za jačanje kapaciteta NVO, na osnovu pitanja iz oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane.

Koristeći „peer to peer“ metodu, učesnici su organizovali obuku za članove svojih organizacija, kao i za članove drugih organizacija.

Obuku su vodili eksperti Litvanskog Instituta za potrošače.

Peer to peer obuka u Beranama:

Kao slijed aktivnosti „Specijalizovana Peer to Peer obuka“, NVO Spona iz Berana, organizovala je obuku o bezbjednosti i kvalitetu hrane, 24. juna 2016. godine, kojoj je prisustvovalo 10 učesnika iz različitih nevladinih organizacija.

Peer to Peer obuka o bezbjednosti i kvalitetu hrane, takođe je organizovana i za članove i volontere CEZAP-a, 24. novembra 2016. godine, kojoj je prisustvovalo 14 učesnika. Predavači su učesnicima prenijeli svoje znanje o bezbjednosti i kvalitetu hrane, stečeno na prvoj obuci iz ove oblasti.

Imajući u vidu da je znanje većine učesnika o ovoj temi, prije obuke, bilo ispod prosjeka, obuka je uspješno završena. Komentari su bili pozitivni, učesnici su bili u potpunosti zadovoljni i izrazili želju za više ovakvih i sličnih obuka.

Trening jačanja kapaciteta o obmanjujućem oglašavanju prehrambenih proizvoda

Osnovni cilj ovog treninga je bio da se potrošačkim NVO omogućiti da analiziraju i prezentuju rezultate o obmanjujućem oglašavanju, u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane.

Trening o obmanjujućem oglašavanju prehrambenih proizvoda održan je 29. i 30. novembra 2016. godine, kojem je prisustvovalo 14 učesnika. Teme koje su bile obuhvaćene treningom odnosile su se na: identifikovanje potencijalnih obmanjujućih reklama, specifičnosti obmanjujućeg oglašavanja usmjerenog ka djeci putem različitih kanala, takođe i na nepoštenu poslovnu praksu. Učesnici su upoznati sa slučajevima obmanjujućeg oglašavanja i ulogom nevladinih organizacija u odbrani prava potrošača u ovoj oblasti. Učesnici su imali takođe i praktični dio, analizirali su deklaracije prehrambenih proizvoda, koji su kupljeni u prodavnicama u Crnoj Gori, a na kraju su dobili povratne informacije od predavača o njihovoj analizi.

Trening su vodili eksperti Litvanskog Instituta za potrošače.

Trening – Testiranje kvaliteta prehrambenih proizvoda – metodologija i dosadašnja praksa

Implementacija Metodologije za testiranje bezbjednosti i kvaliteta hrane sprovedena je organizovanjem treninga, takođe, testiranjem prehrambenih proizvoda u cilju dobijanja određenih parametara kada su u pitanju bezbjednost i kvalitet. Trening je održan 23. i 24. januara 2017. godine. Treningu je prisustvovalo 14 učesnika. Teme koje su bile obuhvaćene treningom su: testiranje kvaliteta prehrambenih proizvoda – metodologija; uporedno testiranje proizvoda; metode testiranja; izbor proizvoda i broj uzoraka potrebnih za testiranje; sadržaj programa za testiranje; izbor laboratorija; priprema izvještaja i provjera podataka; praktični primjeri.

Trening je vodio internacionalni ekspert iz Bugarske- izvršni direktor Bugarske nacionalne asocijacije potrošača.

Metodologija uključivanja potrošača u pregled zakonodavstva u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane:

Tokom prve godine realizacije projekta, pripremljena je Metodologija za testiranje hrane na bezbjednost i kvalitet, koja obuhvata različite metode prikupljanja mišljenja potrošača i drugih podataka od zvaničnih izvora i njenu primjenu u pripremi prijedloga za zakonodavne akte. Metodologija predviđa akcioni plan za drugu godinu implementacije projekta, za obavljanje nekih aktivnosti (**prikupljanje podataka**),

informisanje društva, upotrebu podataka za organizovanje događaja. Neke od aktivnosti se odnose na testiranje bezbjednosti i kvaliteta hrane (pesticidi u povrću, hormoni u mesu), čija realizacija je predviđena u bliskoj budućnosti.

Vodič o saradnji potrošačkih organizacija sa javnim institucijama i privatnim sektorom u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane:

Litvanski Institut za potrošače, u saradnji sa CEZAP-om, pripremio je vodič, koji je prilagođen kontekstu crnogorskog zakono-

zakonodavstva. Saradnja između potrošačkih organizacija, javnih institucija i privatnog sektora, kada je reč o bezbjednosti i kvalitetu hrane, nije dovoljno razvijena i treba je poboljšati.

Ukratko, vodič predstavlja pregled stanja u Crnoj Gori, predlaže mjere za bolju saradnju između NVO, javnih institucija i privatnog sektora o pitanjima vezanim za bezbjednost i kvalitet hrane. Predviđeno je da se pokrenu diskusije sa zainteresovanim stranama o odredbama predviđenim u vodiču i eventualno predlože neke zajedničke mjere.

Rezoluciona šema za potrošačke sporove – CEZAP je u okviru svoje organizacije stvorio mehanizam za pomoć potrošačima, kada su u pitanju njihovi sporovi, koji se odnose na bezbjednost i kvalitet hrane, koji se vodi posebnim pravilima. Za cilj ima da opiše interne mehanizme, koordinisane sa zakonodavstvom Crne Gore, za rješavanje sporova između potrošača i privatnog sektora, za pružanje konsultacija u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane, koji takođe sadrži forme žalbi, koje će biti dostupne potrošačima na CEZAP-ovom sajtu. Potrošač može da podnese žalbu i/ili upit CEZAP-u: lično, putem e-maila, telefona,

slanjem žalbi putem pošte ili popunjavanjem formulara na našem sajtu. Prigovori putem otvorene telefonske linije i preko CEZAP-ovog sajta su analizirani i unose se u bazu podataka, podijeljeni su na one koji se mogu riješiti sporazumno između potrošača i trgovca, na one kojima je potrebna intervencija CEZAP-a i one koji su upućeni nadležnim institucijama.

CEZAP i nadležne institucije saraduju u cilju informisanja potrošača i podizanja njihove svijesti kada su u pitanju bezbjednost i kvalitet hrane.

Rezoluciona šema za potrošačke sporove će biti postavljena na CEZAP-ovoj web stranici i biće dostupna svima.

Informativni i konsultantski centar – konsultacije putem telefona, e-maila i lično

Informativni i konsultantski centar je počeo sa radom u martu 2016.godine, u kojem je zaposlen jedan info centar konsultant. Centar se nalazi u Podgorici, i funkcioniše sa ciljem pružanja kvalifikovanih konsultacija potrošačima o bezbjednosti i kvalitetu hrane. CEZAP pruža informacije i konsultacije o pravnom regulisanju oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane u Crnoj Gori. CEZAP pruža savjete i praktičnu pomoć potrošačima o pitanjima zaštite i realizacije prava potrošača. CEZAP pomaže potrošačima u pripremi žalbi i/ili upita i dokumentacije koja im je potrebna za trgovce i javne institucije. Žalbe koje smo do sada imali u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane, uglavnom su vezane za: rok upotrebe proizvoda, obmanjujuće reklamiranje, neispravnost proizvoda, GMO proizvode, loše higijenske uslove u prodavnicama,

neadekvatne ambalaže, itd.

Informativne specijalizovane brošure

Informativne specijalizovane brošure su kreirane u cilju podizanja svijesti javnosti o pravima potrošača, u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane. Pripremili smo 4 informativne brošure, koje će biti distribuirane ove godine, na događajima koji će se organizovati u okviru projekta.

Aditivi u hrani

Aditivi su definisani kao supstance, koje se ne koriste kao hrana, odnosno predstavljaju karakterističan sastojak hrane ili hrane za životinje, koji se iz tehnoloških razloga dodaje hrani ili hrani za životinje u toku proizvodnje, prerade, pripreme, obrade, pakovanja, transporta ili čuvanja i neposredno ili posredno, preko svojih međuproizvoda, postaje ili može da postane sastojak hrane ili hrane za životinje.

Sadržaj brošure: Šta su aditivi?; Za šta se koriste aditivi?; Koje su funkcije aditiva u hrani?; Koji aditivi su odobreni za upotrebu?; Obilježavanje; Pitanja o upotrebi aditiva u hrani; Druga mišljenja; Korisne informacije.

Obilježavanje prehrambenih proizvoda

Deklaraciju treba da ima svaki prehrambeni proizvod, koji se nalazi u prometu, a deklaracija treba da se nalazi na pakovanju prehrambenog proizvoda. Obavezne informacije o hrani, su podaci, koji se pružaju krajnjem potrošaču, neke od njih su: naziv hrane; spisak sastojaka; svi sastojci ili pomoćne supstance, koje su korišćene u procesu proizvodnje ili pripreme hrane; neto količina hrane; datum minimalnog trajanja, odnosno upotrebe; posebni uslovi čuvanja; zemlja i mjesto porijekla, itd.

Sadržaj brošure: Označavanje hrane; Nutritivno obilježavanje; Nutritivne vrijednosti; Zdravstvene izjave; Savjeti.

Alergeni u hrani

Alergija na hranu često se miješa sa terminom intolerancije na hranu. Alergijska reakcija na hranu uključuje aktivaciju imunog sistema, a u najtežoj formi može biti životno ugrožavajuća.

Sadržaj brošure: Alergija na hranu; Simptomi; Smanjenje rizika; Obilježavanje alergena; Koji sastojci mogu izazvati probleme? 14 glavnih alergena u hrani; Uložite žalbu; Korisni kontakti.

Genetički modifikovani organizmi

Brošura opisuje sledeće teme: Šta su genetički modifikovani organizmi?; Koji su argumenti za GMO?; Argumenti protiv GMO; Da li u Crnoj Gori ima GMO hrane?; Zemlje koje zabranjuju proizvodnju i uvoz GMO; Greenpeace-ova lista proizvoda koji u sebi sadrže GMO, a mogu se naći na našem tržištu; Kako prepoznati GMO hranu; Savjeti.

Website modul za bezbjednost i kvalitet hrane

Ovaj modul je kreiran u cilju širenja informacija o bezbjednosti i kvalitetu hrane, koji će se kontinuirano razvijati tokom trajanja projekta, a i poslije toga. Neke od informacija koje će biti objavljene i koje su već objavljene su: Vijesti i najnovija dostignuća u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane; Materijali sa treninga; Članci o bezbjednosti i kvalitetu hrane; Rezoluciona šema za sporove potrošača, itd.

Na našem sajtu je kreirana platforma za postavljanje primjera mogućih obmanjujućih reklama prehrambenih proizvoda, za potrebe projekta.